

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213
Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Nemški vulkan.

(Od našega stalnega berlinskega dopisnika.)

el. Berlin, 30. sept.

Položaj v Nemčiji se slabša od dne do dne in nudi danes sliko brezprizorne znešnje. Proti koncu tega tedna se je pričakovala razbistritev vsaj v političnem ozirju; njen izostanek se pripisuje intrigam radikalnih desničarjev in levicarjev na eni strani in neodločnosti Stresemannove vlade, ki se dozdnevno plaši pred lastnim pogumom. V resnici predstavlja pred par dnevi objavljeni memorandum vlade formalno kapitulacijo v porubskem vprašanju. Manjkalo je samo še eno: diplomacija bi bila morala izjaviti iz tega dejstva izvirajoče konsekvence. Toda strankarski taktik, in najsi je še tako talentiran, se bo vedno vstržal pred ustvarjalnimi sklepi, logiko dogodkov in dejstva pa bo skoro vedno skušal očistiti tik od konici. Težave, ki se zoperstavljajo tako dalekosežnim sklepom, so v resnici ogromne. Kar zadeva gospodarstvo, se mora ugotoviti, da deluje cela vrsta gospodarskih magnetov zavestno proti vladni politiki. Najbrže žele ti konjunkturisti držati kar dvoje železij v ognju, in ker se zadnja beseda o politični bodočnosti Nemčije ni padla, nimajo niti najmanjšega interesa za identifikacijo z ukrepi Stresemannove vlade. Jasno pa je na drugi strani, da je spričo čudne vzročnosti med politiko in gospodarstvom v državi vsak uspeh na področju zunanje ali notranje politike onemogočen. Nemčija se razkrajja v mnogih avtonomnih gospodarskih organizacijah, ki sladijo politično obliko rajha kakor izčeto, brezkrvno lupino...

V neposredni zvezi s tem pojavom je popolni neuspeh sanacijskih ukrepov ministra Hilferdinga. Nova zlata valuta obstoji le na papirju ter gine ravno tako kakor dolarji in funti v blagajnah industrijskih magnetov, medtem pa se pojavlja papirnata marka v fantastičnih množinah in blazno brzino v obtoku. Neka tajna sila, morda strah velikega in močnega naroda pred poginom, priganja prazno ropotajoči stroj z vedno večjo energijo. Toda prišel bo dan, ko se bodo kolesa ustavila, ko bo omagala tudi zadnja rezerva energije. Le moški sklep je v stanu, rehabilitirati Nemčijo z enim mahom pred vsem svetom ter ji priboriti ugled in čast.

Temni oblaki se zbirajo tudi na političnem obnebu. Stresemannov memorandum — dasiravno mu ni sledilo še nikako dejanje — je učinkoval v šovinistično zastrupljenih delih države kakor zboldjal v osje gnezdo.

Berlin mora poslušati grožnje, ki padajo iz Vzhodne Prusije, Mecklenburga in Slezije. Predvsem pa az Bavarske. Monakovo se nahaja danes v stagi in Slezije. Predvsem pa iz Bavarske vlada še do danes ni storila ničesar, da bi zapeljala mase s temeljito razlago položaja priveda na pravo pot. Ničesar ni storila, da bi se olajšala beda porubskega prebivalstva ter da bi se omogočilo mirno, obnovitveno delo in spoštovanje mednarodnih pogodb. Po vseh bavarskih kotih pa se razširja bajka o »udarcu«, ki se glasi: »V Poruhrju in ob Renu se hočejo naši rojaki boriti, do končne zmage nad osovrženim neprijateljem. Ali »židovski« markizem, ojačen s strani peščice nemških izdajalcev, je — tako se govori — skočil iz zaplota, da ter hoče Nemčijo izročiti krvoločnemu sovragu. Ravno tako, kakor l. 1918. Najprej, da je treba onemogočiti te zločince. Bavarska da je policiana, zagrabiti za železno metlo.« »V Berlin! Smrt vsem izdajalcem!...«

Ali to ni morda frazeologija znorelega fanatika. Postala je skupna last milijonov. Ona zveni v tisočih variantah iz vseh nacionalističnih shodov. Mnogoštevilni, kakor gobe po dežju se pojavljajo organizacije, zvane »Vaterländische Kampfverbände«, stoji pripravljene za poulično borbo. Kje je torej rešitev? Srednja Nemčija in Saksonska še branita odločno Berlin pred povdajano Bavarsko. Socialna demokracija se je postavila odločno za saksonskega ministrskega predsednika Zeignerja, ki brani nemško demokracijo pred reakcijo. Vojni minister Gessler pravi, da je državna bramba trdna, vendar mu je baš Zeigner dokazal, da so se go-dile pod njegovim okriljem razne reakcionarne spletke v armadi. Dvomljivo je, če bodo taki regimenti šli v borbo proti Ludendorffu in za republiko. Ali

Narodna skupščina.

Trgovinska pogodba s Poljsko enoglasno sprejeta.

Beograd, 1. oktobra. (Z) Današnja seja se je pričela ob 10. dopoldne. Po prečitaniu zapisnika se je poslanec g. Mihael Pavlovič opravičil zaradi žalitev, naperjenih proti muslimanom. Predsednik skupščine je ugotovil, da je s tem ta incident poravnal. Med tem pa je radikalni poslanec g. Gogurevič zaklical: »Pavlovič je imel popolnoma prav!« Ta vzklil je nanovo izzval proteste pri muslimanih. G. dr. Spaho je zaklical: »Niti opravičiti se ne morejo brez novih žalitev!« Predsednik narodne skupščine je skušal ta novi spopad pomiriti. V tem pa je g. Majkič vzkliknil: nasproti muslimanom: »Vi propalce, vas bi trebalo pobiti!« To je izzvalo g. dr. Spaho in Zebota, da sta protestirala in klicala: »To je škandal! Ste li čuli g. predsednik, kaj je ta rekel?« G. Ljuba Jovanović je nato sejo prekinil in pristopil k bosanskim radikalom ter jih miril. Nekaj bosanskih radikalov je odšlo v ministrsko sobo, kjer so pojasnjevali, da niso vedeli za sklep včerajšnje seje načelnikov klubov. Po 10. minutah se je seja nadaljevala. Predsednik skupščine je naznanil, da bo stavil incident s poslancem g. Majkičem kasneje na dnevni red.

Nato so bile prečitane pritožbe in prošnje, nakar je tajnik g. Šilačič čital poročilo zakonodajnega odbora o razpravi zakonskega načrta glede prometnega osebja. Ko so posamezni ministri še na kratko odgovorili, je skupščina prešla na dnevni red: razprava o poročilu odbora za trgovinsko konvencijo s Poljsko.

G. Vlakjo Kovačić je čital poročilo odbora, nato pa je minister za trgovino in industrijo, g. dr. Kojić čital kratak ekspezo in skupščini predlagal, da to konvencijo sprejme. Narodni poslanec g. Bedjanić je v imenu klerikalcev, poslanec dr. Sečurov v imenu demokratov in poslanec g. Voja Lazić v imenu zemljoradnikov izjavil, da bo glasoval za konvencijo.

Po repliki ministra dr. Kojića je dobil besedo minister za zunanje zadeve

dr. Ninčić, ki je izjavil, da ima soglasen sprejem teh konvencij svoj poseben politični značaj, kar kaže, da je naš parlament enodušen, kadar gre za vprašanje ustvaritve čim tesnejših vezi s Poljsko. Naglašal je, da ima ta enodušnost za skupno delovanje držav Male antante s Poljsko že svojo zgodovino. Upliv skupnega dela na ureditvev odnosov v Srednji Evropi in na utrditev stanja, ki je ustvarjeno z zaključkom mirovnih pogodb, je brezdvomno rodil dobrodelne uspehe, ki jih ni mogoče utajiti.

Nato se je pričelo glasovati ter je bila konvencija pri prvem in drugem poimenskem glasovanju s 151 glasovi sprejeta. Proti ni glasoval nihče. Predsednik je nato še izjavil, da bo slučaj poslanca Majkića predložil še-le, ko se ugotove vse okoliščine.

Nato je bil priobčen dopis ministra pravde, s katerim se zahteva zakonito tolmachenje člena 30 zakona o sodnikih od 4. marca 1911. Tej zahtevi je bila priznana nujnost. Ob 1. uri je bila seja zaključena, prihodnja pa napovedana za jutri ob 9. dopoldne z dnevnim redom: razprava predloga zakona o prometnem osebju.

Beograd, 1. oktobra. (Z) Pred skupščinsko sejo se je vršilo posvetovanje načelnikov strank glede incidenta med poslancema Mihajlom Pavlovičem in dr. Spahom. Došlo je do sporazuma, da je za muslimane dovolj zadovoljenja, če se g. Pavlovič na skupščinski seji opraviči zaradi svojega napada. G. dr. Hrasnica je umaknil svoje vprašanje na predsednika.

Povišane dnevnice.

Beograd, 1. oktobra. (B) Danes popoldne je bila seja administrativnega odbora narodne skupščine, na kateri se je sklenilo, da se z današnjim dnem povišajo dnevnice poslancem na 300 Din.

Beograd, 1. oktobra. (B) Radikalni poslanski klub je imel popoldne sejo, na kateri je bilo govora o disciplini v stranki ter o notranji in zunanji politiki. Razpravljali so nadalje o delovanju skupščine. Na koncu se je radikalni klub strinjal z odločitvijo administrativnega odbora skupščine, da se poslancem zvišajo dnevnice.

Reška vlada in Društvo narodov.

Zeneva, 1. oktobra. (B) Društvo narodov je prejelo prošnjo od zakonite reške vlade, v kateri zahteva, naj se reška vlada prizna kot članica Društva narodov. Hkrati s prošnjo je predložila reška vlada Društvu narodov pritožbo proti italijanski vladi zaradi zatiranja svobode na Reki. V tej pritožbi zahteva reška vlada proučavanje in preiskavo

vseh krivic in prestopkov, ki so jih zagrešila italijanska oblastva na Reki. Pritožbi so priloženi stvarni dokazi za protizakonito delovanje in postopanje italijanskih zasedbenih oblastev na Reki. Reška vlada navaja tudi, da mora Italija zapustiti Reko in da se mora držati določb rapalske pogodbe.

Senator Beranger o naši državi.

Beograd, 1. oktobra. (Z) Po poročilih iz Bukarešte je senator in generalni poročevalec francoskega senata g. Beranger dospel v Bukarešto, kjer ga je na kolodvoru sprejelo osebje francoskega poslanstva. G. Beranger je dal zastopnikom tiska glede kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev sledečo izjavo: Po 10 dnevnem bivanju v kraljevini in po proučevanju južnih krajev sem se zadel hitrosti pri urejanju razvoja kraljevine. Divil sem se moči bančnih in trgovinskih organizacij, ki jih dopolnjujejo dobro znane lastnosti poljedelcev. Znatno je tudi napredovala organizacija nar. obrambe. Razgovori, ki sem jih imel s kraljem Aleksandrom, s predsednikom vlade g. Pašičem, z ministri gg. Ninčićem, Stojadinovićem, Jankovićem in Perićem, so me utrdili v prepričanju, da kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev vodijo odlični državniki, ki so popolnoma udani svoji službi in svojim dolžnostim in vsi složno delujejo v dobro svoje domovine. Ne zamudim prilike, da poprosim svoje tovariše v senatu, naj posvečajo svojo pažnjo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

da bodo »čakali«, kakor za časa Kappovega puča neki general v Poruhrju. Rešitev Nemčije je samo v izpolnjevanju prevzetih obveznosti. Pot je začrtana, g. Stresemann jo mora prehoditi. Pariz pričakuje noto, ki bo sistrala vse neumnosti preteklih osmih mesecev in ki bo Franciji dala, kar ji gre na podlagi poročil

Položaj v Bolgarski.

Beograd, 1. oktobra. (Z) Bolgarska vlada je izrazila našemu poslaniku Rakiću željo po boljših odnosih z našo kraljevino. Bolgarska vlada je zato določila dva ministra, ki sta včeraj popoldne sprejela v Sofiji našo komisijo, ki ima nalogo, da izvede z bolgarsko komisijo niški sporazum.

Beograd, 1. oktobra. (Z) »Preporode« poroča iz Sofije: Po vladnih poročilih je vstaja udušena in se v deželo vrača red. Dogode se le še kakikrajevni spopadi, toda v teku današnjega dneva bo red popolnoma vzpostavljen v vsej deželi. Preki sod deluje in izreka navadno smrtno kazni.

„Riječ“ prešla v druge roke

Zagreb, 1. oktobra. (Z) Z današnjim dnem je prešla zagrebška »Riječ« iz rok Jugoslavenske štampe d. d. v last posebnega konzorcija demokratske stranke, ki je izvolil za svojega predsednika g. Danila Dimovića, javnega biležnika v Zagrebu. Zaradi tega so odstopili gg. dr. Edo Lukinić, dr. Srdjan Budisavljević in Većeslav Wilder, ki so doslej zastopali v Jugoštam-pi d. d. dnevnik »Riječ«, kot ravnatelji tega lista.

(S tem činom je prenehala vsaka zveza med »Riječjo« na eni strani in »Novostim« in »Zagreber Tagblattom« na drugi. »Riječ« je doslej izhajala z ogromnim deficitom, zdi se pa, da tudi sedaj ne bo mnogo bolje in da bo kmalu morala prenehati. Dosedaj se je list držal le tako, da se je prebete pri »Novosti« in »Zagreber Tagblattu« porabljal za kritje primanjkljaja, pri »Riječi«. Op. ur.)

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 1. oktobra. Napoved: Pooblačitev, mraz, dež, znižanje temperature. Živahni zapadni in severozapadni vetrovi.

Min. predsednik Poincaré o Nemčiji.

Pariz, 1. oktobra. (Havas) Pri odkritju vojaškega spomenika v gozdu pri Ally je imel ministrski predsednik Poincaré govor, v katerem je opisoval trpljenje prebivalstva opustošenih krajev in rekel, da morajo prebivalci še vedno prav siromašno živeti in čakati na reparacije, medtem ko Nemčija priznava, da je za financiranje odpora v Poruhrju v 14 dneh izdala 10.500 milijonov mark. Ministrski predsednik Poincaré je omenjal tudi proglas državnega predsednika Eberta in je končal svoj govor z besedami: »Zavezniki čakajo na dejanja Nemčije, ki naj dokažejo, da je Nemčija pripravljena olajšati trpljenje izpropanih dežel. Nemčija ne sme upati, da se ji bodo za enostavne besede dale nove koncesije.«

Pariz, 1. oktobra. (K) Ministrski predsednik Poincaré je danes v Bar Le Ducu pri otvoritvi generalnega

sveta maaskega departementa imel govor, v katerem je izjavil, da je nemška vlada sedaj prisiljena, da ne more več nadaljevati boja. Tem koncesijam pa so se dodali sovražni komentarij. Narredbe, ki so bile izdane glede pasivnega odpora, so bile le zelo nedoločno in na dvoumen način preklicane. Dosedaj smo slišali samo besede in poleg tega še prav ljubeznjive besede. Francija pa želi videti dejanja. S težkocami se nismo pri kraju, v bodoče bodo obstojale še številnejše in resnejše težkoče, kakor sedaj. Če opazujemo način, ki ga je uporabljala nemška vlada, da prekliche naredbe, izgleda, da pušča na strani važne ureditve. V Poruhrju moramo še čakati, kaj se zgodi. Če ohranimo hladnokrvnost, je rekel gosp. Poincaré, ostanemo gospodarji položaja.

Strogi ukrepi v Nemčiji.

Monakovo, 1. oktobra. Generalni državni komisar je izdal naredbo, po kateri se državna izdaja kaznuje s smrtjo.

Monakovo, 1. oktobra. »Korrespondenz Wilhelm« poroča: Kakor naznana generalni državni komisariat, se je izdala naredba glede stavk, ki ima namen zavarovati delo in obrat. S to naredbo se stavke in izprijta prepovedujejo. Ravno tako se prepoveduje vsak čin sabotaže, t. j. protipravne ustavitve ali ovire dela v javnih in privatnih obratih. Kot kazen se zapretil zapor in denarne globe brez najvišjega zneska. V posebno težkih slučajih ječa. Če je bila pri tem kaka človeška žrtev, se sme izreči tudi smrtna obsodba. S prav tako težkimi kaznimi se zaščiti tudi delavoljni.

Monakovo, 1. oktobra. Južno-nemški dop. urad Generalni državni komisar von Kahr je v pogovoru z no-

vinarji opisal smernice svoje politike in naglasil, da je njegov glavni cilj zbrati vse domovinske sile za vstvaritev trdne državne avtoritete. Pri tem ne more biti paktiranja z marksizmom. Še vedno pojavljajoče se vesti o separatizmu in o odnosih med njim in med Francijo so obrabljene neresnice. Če se je govorilo, da hoče on proglasiti monarhijo, potem pravi, da se take stvari ne proglašajo, one bi izrastle same iz sebe, če bi bile zdrave.

Nemiri na Pruskem.

Berlin, 1. oktobra. O položaju v Klstrinu je sporočilo ministrstvo narodne obrambe, da je poveljnik s takojšnjim energičnim nastopom udušil gibanje. Garnizija je vdrla v mesto in nemirneže v artilerijskem skladišču zaprla. Več voditeljev je bilo aretiranih. Ojačenjem, ki prihajajo iz sosednih garnizij, najbrže ne bo treba posredovati. (W.)

Krvavi izgredi v Poruhrju.

Veliko mrtvih in ranjenih.

Düsseldorf, 1. oktobra. V nedeljo je bilo do poznih popoldanskih ur mirno, potem pa je prišlo do spopadov, ker so težko oborožene čete separatističnih zvez napadle policijo. Policiji je uspelo separatiste razgnati. Ko so Francozi na zahtevo separatistov začeli s konjenico in z oklopnimi avtomobili napadati, je bila policija obkrožena in razorožena. Separatisti so policijo napadli in razorožili, uradnike trpinčili in nekoga policista ustrelili. Polkovnika policijskega možva, ki je bil v policijskem poslopu, so Francozi razorožili, separatiste pa nečloveško mučili. Natančno število mrtvih in ranjenih se dosedaj še ni ugotovilo. Štirje policisti in dvajset separatistov je bilo ubitih. Veliko številno težko in lahko ranjenih so prepeljali v bolnice. Francozi so deset policijskih decernentov aretirali. Močne francoske patrulje hodijo po mestu. (W.)

Düsseldorf, 1. oktobra. (Havas) Potrjuje se, da je približno 30 pripadnikov zelene policije, ki so prišli naravnost iz vojašnice, ne da bi bili izzvani, oddalo prve strela na manifestante. Ko so nekateri člani renske garde začeli streljati nazaj, je nastopilo 200 drugih članov zelene garde in modre policije in zasledovalo manifestante, ki so bežali proti kolodvoru, z revolverski in pištoli in strelji, kakor tudi z udarci sabelj. Francoske čete so vzpostavile zopet red. V mestu vlada sedaj mir.

Essen, 1. oktobra. Iz Düsseldorfa poročajo dalje, da je bilo včeraj 10 mrtvih in 74 ranjenih. En uradnik modre policije in dva uradnika zelene policije sta mrtva. Štirje uradniki modre in devet zelene policije je ranjenih. Vsi častniki varstvene policije so aretirani. (W.)

Protest grške vlade.

Pariz, 1. okt. (D) Grška vlada je izročila noto francoskemu poslaniku v Atenah. V noti naznanja, da je nakazala švicarski narodni banki vsoto 50 milijonov lir za italijanske žrtve. Obenem protestira proti sklepu mednarodne komisije, češ da ni izpolnila točke 5 svojih obveznosti, ko je vendar poleg vseh drugih ukrepov razpisala še 1 milijon drahem nagrade onemu, ki bi izsledil krivce. Dalje zanikuje svojo krivdo na umoru in navaja do 100 dokazil, da so krivci Albanci in da je bil umor zasnovan v Argirocastru. K sklepu je enkrat predlagal, naj se stvar prepusti mednarodnemu razsodišču v Haagu.

Rim, 1. oktobra. (T) Mussolini je od nakazane vsote odločil 10 milijonov lir za grške begunce iz Anatolije ki se nahajajo na Krju in v Grčiji. Vsoto je nakazal malteškimi vitezom, da jo razdele.

Angleška drž. konferenca.

London, 1. oktobra. (K) Pri današnji otvoritvi angleške državne konference je ministrski predsednik Baldwin zastopnikom Dominionov in Indije podal splošen pregled o mednarodnem položaju. Konferenca se je odgodila do srede. Kakor poročajo, se izjave Bald-

wine napravile na zastopnike Dominionov velik utis, vendar pa so zastopniki odložili še podrobnejši odgovor do tlej, da se jim pojasni celokupno angleško stališče, z izjavami, ki se pričakujejo v sredo od lorda Curzona in od vojvode Devonshireskega.

ZVEZA KMETSkih ZADRUG.

Beograd, 1. oktobra. (B) Zveza kmetških zadrug je imela v soboto in nedeljo svoj kongres v Somboru. Izvoljena je bila nova uprava. Namesto člana upravnega svetnika g. Popovića je bil izvoljen g. Stojan Protić, v nadzorstveni svet pa g. Sava Kukić. Izvoljenih je bilo tudi več častnih članov, med njimi zunanji minister dr. Ninčić.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

- Drama: »Juditi«. Gostovanje gospe Marije Vere iz Beograda. Izv.
- Kino Matica: »Podzemna Amerika«.
- Kino Ideal: »Kritični konjunktur«.
- Kino Tivoli: »Harati, gospodar divjih zver«.
- Nočna lekarniška služba v Ljubljani.
- Tekoči teden: Sušnik, Marijin trg in Kraljevo. Gospodarska cesta.

Pašičev dan.

Kadar govori Pašič, je zgodovinski dan. Tega se zaveda domači in tuji svet. Diplomatska loža je cel dan nabito polna. Predstavniki tujih držav, čakajo mirno cel dan, kadaj se bo dvignil ministrski predsednik. Polne galerije poslušalcev in poslanci vsi v dvorani. Pašičeve besede niso samo tehtne, kot izjave slučajnostnega predsednika vlade. Iz njih zveni dolgoletna izkušnja preteklosti, izbija silna moč politične logike, priprosti in jasni, a lahki s humorjem pobarvani slog ne dolgočasi in ne utruja.

Časopisi so pisali, da je Pašič že onemogel na duhu in na telesu. Človek pri osemdesetih letih, ki ima za sabo tako burno in naporno življenje, gotovo ne more imeti telesne čistosti mladega moža. Toda duh mu je čudovito svež in živahen. V resnici čudno je, kako more držati stari gospod v svojem spominu tako točen razvoj dogodkov in ga predstaviti tako plastično! Pašič govori k nasprotnikom z neke gotove višine, toda z dobrodušnostjo in z lahkim humorjem, tako nekako, kakor star, izkušen oče z mladim sinom gimnazistom, ki je šele pričel gledati v svet in misli, da vse zna in razume.

Tu poudarimo iz Pašičevega zgodovinskega govora le nekatere momente. Pašič je tudi sedaj govoril takoj za Hohnjecem. Izgleda, da so Pašiču Slovenci posebno na srcu. Mož, ki se je celo življenje boril in delal za osvoboditve in v ujedinenje našega naroda, ima naravno posebno na srcu oni del naroda, ki je bil najdalje v robstvu in, ki je najbolj padel pod upliv tujega duha. Predvsem hoče razpršiti napačne pojme, ki vladajo med Slovenci.

Pašič je poudaril v svojem govoru, da nista niti on, niti radikalna stranka kriva, ako nismo z Italijani opravili bolje. Srbija pod vodstvom radikalcev ni marala podpisati londonskega pakta, ki je bil najmočnejše orožje v rokah Italijanov. Po vojni se je storila velika napaka, da se ni sprejelo posredovanje Wilsonovo, oziroma Francozov in Angležev. *Takrat, ko se je odbil ultimatum zaveznikov, je bila v Beogradu demokratska vlada z Davidovičem na čelu, minister zunanjih zadev in vodja delegacije je bil Trumbić.*

Pašica pa niti ni bilo v San Remu, ker je bil takrat bolan. Ker se je ta predlog odbil, smo bili pozneje osamljeni in smo morali skleniti z Italijani dogovor v Rapallu. Tudi tega dogovora ni delal Pašič, ampak Trumbić. Kar se je torej pokvarilo in zamudilo, so zakrivil drugi.

Dalje je poudaril Pašič, da stoji naša vlada nepremakljivo na stališču, da je sklenjene pogodbe treba držati. Tudi rapalska pogodba je veljavna in od nje nikakor ne odstopimo. Torej so lažnivi vsa natančevanja, da je vlada odstopila od te pogodbe. Z Italijani se moramo pogajati samo o načinu, kako se naj ta pogodba izvrši in nič drugega.

Sveda se moramo istotako držati tudi vseh drugih sklenjenih pogodb, naj bodo za nas koristne ali ne. Vseled tega je izključena vsaka takra preorientacija zunanje politike, ki bi se ne strinjala s temi pogodbami.

Ako se z Italijani ne bomo mogli pogoditi, bo moralo odločiti Društvo narodov in njeni razsodbi se bomo podvržili, pa naj bo za nas koristno ali ne. S tem je torej ovrget vse trditve, da

smo militaristi in da rožljamo z orožjem. Človek, ki je pripravljen v vsakem slučaju podvreči se razsodbi, je gotovo miroljuben.

Silno krepek in učinkovit je bil Pašič v drugem delu govora, v katerem je pobijal trditve, da stoji na čisto srbskem stališču in se ne briga dovolj za Hrvate in za Slovence. Ravno on se je vedno najuspešneje boril za slovenske in za hrvaške interese. Ako bi ne bili drugi pokvarili, bi bili uspehi proti Italijanom mnogo boljše. Obširno se je bavil s koruškim plebiscitom in dokazal na tem slučaju, da ravno Slovenci ne znajo ščititi svojih interesov. Srbska vojska je zasedla Celovec. Pozneje se je priboril plebiscit pod najugodnejšimi pogoji. Da bi bil vsaj en del zagotovljen, se je posrečilo takorekoč po dvanajsti uri razdeliti plebiscitno cono na dva dela. Celo upravo so imeli v rokah Slovenci. Toda pri plebiscitu se je narod odločil za Avstrijo. — Slovence mora v resnici obliži rdečica, ko se tako pred svetom razkriva naša sramota! Koliko je bilo poprej dokazovanja pred svetom, da je Koroška slovenska. A potem se izjavi ravno najbolj slovenski del te dežele, da hoče ostati pri Avstriji!

Z ogorčenjem je zavrnil očitjanje, da je prodal Reko za Solun. Slobodno pristanišče v Solunu je morala dobiti Srbija že po balkanski vojni. Dobila je šele sedaj in v manjši meri, kot ji je šlo po mirovni pogodbi. To pristanišče ni torej v nobeni zvezi z Reko.

Pašičev govor spada gotovo med najslajnejše dogodke naše skupščine. Njegov praktičen pomen je v tem, da je razbistril situacijo. Sedaj je jasno vsemu svetu, da stojimo prekoslej na izvršenju sklenjenih pogodb in da bomo branili rapalski dogovor z vsemi mirmimi sredstvi. Odklanjamo vsako prekrižev pogodb. Dalje bodo morale sedaj prenehati one klevete, da se radikalci ne brigajo za interese Slovencev in Hrvatov. Naj bi se Slovenci sami nekoliko bolj brigali za svoje interese, kakor pa, da samo kvarijo in zabavljajo, pa bi šlo bolje.

Združena opozicija je bila slaba. Pravzaprav je imela veliko lažje stališče, kakor pa vlada. Že sama ta okoliščina, da pri takih prilikah opozicija lahko govori vse, kar hoče, je vlada pa z ozirom na tekoča pogajanja vezana, da mora držati mnogo reči v tajnosti, postavlja opozicijo na mnogo ugodnejše stališče. Dalje je reško vprašanje tako bolešno, da v resnici izživa ogorčenje in opozicija lahko pri tem poljubno igra na narodnih čustvih. Opozicija si je torej izbrala za napad najugodnejšo točko, toda napadi so bili slabi in odbiti z lahkoto. Glavni govornik Davidović se je postavil v pozo patriotičnega deklaratorja. Njegove deklaracije lahko podpisje vsak, toda proti vladi ni umel izbrati ostrega orožja. Grisogono je bil celo simpatičen s svojim dalmatinskim rodoljubjem in je proti Italijanom povedal marsikaj resničnega. Hohnjec je kakor v sodnijski dvorani dokazoval naše pravice na Reko, ki nam gredo po rapalski pogodbi, kar je vse res. Toda tukaj ne gre za pravico, ampak za način, kako izvajati to pravico. Nerodno je bilo njegovo očitjanje, da je vlada Reko žrtvovala za Solun in je izžvalo krepek odgovor Pašičev. Drugi opozicijski govorniki so bili brez pomena.

Prenos smrtnih ostankov Stevana Mokranjca.

V soboto 29. sept. so položili zemeljske ostanke enega izmed največjih srbskih skladateljev, Stevana Mokranjca, k definitivnemu počitku. Prepeljali so jih iz Skoplja, kjer so počivali vse do tedaj, dokler se narod ni oddolžil svojem velikemu sinu na lep način, da mu pripravi v prestolnici osvobodene domovine častno mesto počitka. Kakor nam poročajo naknadno iz Beograda, je bila krsta z Mokranjčevim pepelom izpostavljena v Saborni cerkvi. V svojih govorih so se spominjali velikega pokojnika mnogi odlični govorniki: novosadski episkop Irinej v imenu pravoslavne cerkve, vseučiliški profesor dr. Aleksander Belić v imenu srbske akademije znanosti, operni direktor Binčič v imenu srbskih glasbenikov in dr. Novak iz Zagreba kot predsednik hrvaškega pevskega društva »Lisinski«. Žalnega spreveda se je udeležilo okoli 30.000 ljudi.

Stevan Mokranjac je, kakor znano, umrl 16. oktobra l. 1914 kot begunec v Skoplju. Rodil se je v Negotinu (Velika Krajina). Tam je doživljal tudi gimnazijo in se napil z materinskim mlekom vroče ljubavni do svojega naroda. V Beogradu je pozneje poslušal filozofijo. Glasbeni talent je rodil njegovo iskreno željo, posvetiti se muzikalnemu študiju. Kot solence beograjskega pevskega društva se je podal v Monako in Lipsko, kjer je doživljal koncertovske nauke z odličnim uspehom. Potoval je tudi v naučne svrhe po Italiji. Živeč v dobi najčistejšega srbskega nacionalizma in v dobi, ko je živel v srbski glasbi duh Kornelija Stankovića, je našel Mokranjac svojo pot k neizmerni in kristalno čistemu vrelcu narodne pesmi. Kot čebelica, tako je iskal in zbiral Stevan Mokranjac med narodom melodije za svoje posvetne in cerkvene kompozicije. Njegov genij je ustvarjal iz otožnih, vendar pa priprostih srbskih melodij prekrasne zore ter jih dvigal do popolne dovršenosti. Narod je ostavil v svojih petnajstih »rukovetih« prave glasbene bisere. Na žalost ni utegnil zbrati srbskih narodnih pencev po Sr-

60 letnica ljubljanskega Sokola.

Slavnostni občni zbor.

V nedeljo se je vršil v zelo okusno okrašen telovadnici Narodnega doma slavnostni občni zbor Sokola Ljubljana. Občnega zbora se je udeležilo poleg gostov in došlih zastopnikov zunanjih društev zelo veliko število članstva, ki je kmalu do zadnjega kotička napolnilo telovadnico.

Občni zbor je otvoril starosta ljubljanskega Sokola, br. dr. Viktor Murnik, ki je v svojem govoru izražal svoje posebno veselje nad tem, da je postal na ta slavnostni občni zbor svojega zastopnika g. polkovnika Vučkovića, naš prvi Sokol, Nj. Vel. kralj Aleksander. Zaklical je kralju in kraljici »živela«, kar je izžvalo med udeleženci navdušene ovacije našemu kraljevskemu paru. Nato je br. dr. Murnik prečital pozdravno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki je bila sprejeta z iskrenim odobravanjem. Brzojavni pozdrav je bil tudi poslan predsedniku češkoslovaške republike dr. Masaryku, bratskemu praškemu Sokolu in Češki obci v Pragi.

Z veseljem je nato konstatiral starosta dr. Murnik veliko izpremembo v odnosih vlade namram Sokolstvu pred in po osvoboditvi. Prej se avstrijska vlada za sokolske obletnice in slavnosti ni brigala drugače, kakor da je prepovedala kako slavnost, sedaj pa imamo priliko, pozdraviti tudi zastopnika naše narodne vlade, g. dr. Goršiča. Starosta je tudi prečital pozdravni dopis velikega župana dr. Lukana, ki je bil sam nenadoma zadržan, da se ni mogel udeležiti slavnostnega občnega zborovanja.

Govornik je nadalje pozdravil najstarejša ljubljanska Sokola, brata Petra Grassellija in Frana Drenika, ki sta v delu ustanovitve današnjega slavljence. Vsi navzoči so viharno pozdravljali oba stara Sokola. Starosta je nato pozdravil in se zahvalil udeležencem današnje slavnosti, zastopnikom Sokolstva iz Beograda, Niša, Osijeka, Novega Sada, Splita, Sušaka, Reke, Zagreba in iz drugih krajev naše domovine, sokolskim župam in društvom, ki so prispela s svojimi prapori na današnje slavnosti in vsem ostalim udeležencem. Zahvalil pa se je tudi našemu poštovnemu narodnemu žensku in g. Franji Tavčarjevi za njihovo vedno vneto poštovnost, kar je zopet izžvalo v dvorani burne ovacije.

Končno se je dr. Murnik spomnil tudi umrlih članov, med katerimi je omenjal pokojnega dr. Tavčarja, ter je zaklical njemu, kakor tudi vsem, ki jih danes ni več. »Slava!«

Nato je povzel besedo starosta ljubljanskega Sokola, dr. Viktor Murnik.

Govor dr. Murnika.

Ljubljanski Sokol, t. j. ime posebnega zvoka, dve besedi sta, ali sta kakor debel zvežen listov v knjigi zgodovine Sokolstva, važnem tem delu zgodovine našega naroda v zadnjih 60 letih. Predaleč bi vedilo, ko bi prebrali vse te liste (govornik se zato ozira samo na zadnjih 10 let). Predno pa to stori, pozivlja članstvo, da da izraza čuti hvaležnosti mož, ki so v težkih časih pred tolikimi leti ustanovili društvo, mu dali trden temelj, pa zali mu pridobiti ljubezen naroda z junaško ustanovitvijo našega Sokola, zatorej hvala in slava. Ko smo pred 10 leti slavili 50 letnico ljubljanskega Sokola, takrat, ko smo v krogu čeških, srbskih in hrvaških bratov se vnelali za podvojeno delo v bodočnost, takrat ko smo duševno poslušali glasove srbske fanfare, ki je na ljubljanskem gradu oznanjala, da so srbski bratje tu — takrat nismo slutili, da kmalu zatuli bojna vira preko nas, takrat nismo mislili, da si ponosne glasove srbske fanfare moramo razlagati tudi kot oznanilo skorajšnjega prihoda še drugih in številnih srbskih bratov, ki nas ne posetijo samo v našem suženstvu, temveč nam prinesejo našo svobodo.

Kratko po 50 letnici je bilo prekinjeno delo našega društva. Še se je v tej dvorani izvečala slovenska sokolska vrsta za mednarodno telovadno tekmo v Parizu. Še je poletel ljubljanski Sokol v Zagreb, da vrne hrvaškim in srbskim bratom poset. Ob 50 letnici svojih zbralo se je takrat v Zagrebu mnogo odposlancev srbskega Sokolstva iz kraljevine Srbije in prireditve je izvenale v močeno manifestacijo srbsko-slovenskega edinstva. Srbska

fanfara na ljubljanskem gradu, stiki v Parizu s telovadnimi tovi iz antantnih držav, manifestacije za jugoslovensko edinstvo v Ljubljani in Zagrebu, vse to kratko pred vojno, zdi se nam danes, kakor bi bili ne zavedno gnani po neznani silni takrat, kratko pred vojno, podvojili svoje delo za razširjenje zavesti troedinstva našega naroda in temu delu pridružili prizadevanje okrepiti zveze z našimi prijatelji izven Slovanstva. Skoro docela smo dovršili tudi priprave za III. Vseslovenski Sokolski Zlet, ki so poglavito sonele na našem društvu. Priprave za zlet, ki naj bi bil dotlej največja manifestacija Sokolskega dela na slovenskem jugu, pa tudi najkrepkejša osvedočba jugoslovenskega edinstva, kjer naj bi bili tudi bok ob bok s češkimi brati manifestirali za slov. vzajemnost ter prvič na naših tleh pozdravili neslovenske naše prijatelje. Vse je presekala ostri zvok vojne trombe. Nastala je zima in zapadel je krvav sneg in zdelo se je, da zamete in zamori vse to, kar je Sokolstvo sejal in gradilo leta in leta in za kar je ljubljanski Sokol tih pred vojno podvojil svoj trud. Ali niso mogli uničiti sokolske iskre v srcih. Ta dvorana se je morala oddati za vstrijse vojne namene. Sokoli, kolikor jih je ostalo doma, pa so se drugje zbirali na sestanke, ali pa prirejali skupne sprehode in izlete. Ko pa je zasijalo solnce svobode, se je hitro razmahnilo Sokolsko delo v telovadnici. Ljubljanski Sokol je bil kakor čez noč zopet na prejšnji višini docela kos novemu delu, ki ga je zahteval od njega prvi čas po vojni. Po osvoboditvi na li neta, ko ne bi bil ljubljanski Sokol skoro vsako nedeljo in praznik celo poletje skoro tja do oktobra ali nastopil sam ali pa sodeloval v prireditvah raznih sokolskih društev. Rad je storil to, da pomaga dvigniti z besedo in dejanjem nivo v drugih manjših društvih, zavedajoč se, da ne zadostuje samo veselje in navdušenje nad dobljeno svobodo, temveč da treba sedaj še bolj nego kdaj prej krepkih rok in silnega duha, celih moči in srčnih žena, ki jih vzgajati je naloga sokolskih društev. Zakaj je narod, ki je zmogel vsak dan si iznova priboriti svobodo, je vreden svobode. In je narod dovršenih telesnih, moralnih in duševnih moči bo znal in imel tudi neodoljivi nagon, napeti vse te moči do skrajne meje, da svobodo izrazi za kar največji svoj napredek, na kateremkoli potišču. Na svojem lastnem strokovnem potišču pa je Sokolstvo pokazalo, da nadenja vse svoje moči do skrajnosti, da bi se povzpelo na čim večjo višino. To je pokazal lanski I. Jugoslovanski Vsesokolski Zlet v Ljubljani. Posrečilo se je bolj, nego smo se nadejali in mednarodna tekma v Ljubljani je prinesla jugoslovanskemu Sokolstvu čast in slavo.

Največji del priprav za I. Jugoslov. Vsesokolski Zlet pa je zopet sonele na ramah delavcev ljubljanskega Sokola; za mednarodno vrsto pa je sam postavil polovico tekmovalcev.

V vseh mnogobrojnih nastopih pa društvo ni zanemarjalo svojega notranjega dela. Saj bi brez tega dela tudi dobri javni nastopi ne bi bili mogoči. Uspehe tega dela pa so pokazale tudi tekme JSS (na lanskem Vsesokolskem Zletu), kjer je društvo doseglo celo vrsto prvih mest. Z vztrajnim vsakdanjim delom pa si društvo vzgaja številni naraščaj (obojega spola). Z vsmo se udeležuje dela. Veseli smo ga in priprani smo, da bo ko doraste po dosedanjih smereh in preizkušenih metodah znal voditi društvo do še večjih uspehov v bodočnosti.

Kar pa nam danes nekoliko zatemni pogled v prihodnost, so naši prostori. Kolikor spoštovanja imamo do teh dolgoletnega sokolskega dela posvečenih tal, vendar premajhni so nam postali. Hvala Bogu! Težko pa je vprašanje, kako priti do večjih, bodisi v novo stavbo, bodisi z razširjenjem sedanjih prostorov. Za oboje treba seveda denarja. Ustanovili smo letos posebno društvo za svoj Sokolski dom. Govornik izreka nado, da bo društvo, članstvo in društvo naklonjeni krogi podpiralo s prispevki, da društvo dobi one vnanje neovirano vršiti svoje važno poslanstvo. Zvest velikim sokolskim geslom, ki so in bodo vedno enaka. Koliko programov je bilo v zadnjem času izpremenjenih. Sokolstvo stoji s svojim nepremenenim in nespremenljivim programom kakor skala v

penečem morju časa. Časa zob znova grize ob ideji Sokolstva prav kjer je vzvišena nad premembo časa in bo taka, dokler je, dokler bo človek iz krvi in mesa. Ljubljanski Sokol bo prekoslej skušal to idejo iz višav vidnih le duhu spraviti v zemeljsko vidnost. Naj bi imel vsa materijalna sredstva zato, naj se mu pa tudi še pomnoži ideja pri delu za uresničenjem sokolske misli, pri kar največjo korist naroda, pa tudi v povzdigo človečanstva v človeku. V to ime kvišku prapor! Sokol Ljubljana; Naprej!

Navzoči so sprejeli dr. Murnikov govor z viharnim odobravanjem.

V imenu narodnega žensstva je pozdravila slavljence ga. Franja Tavčarjeva, ki je pripela na društveni prapor spominsko darilo narodnega žensstva, srebrno ploščico z napisom: 1863—1923 — Ljubljansko narodno žensstvo nasledniku Južnega Sokola ob 60 letnici.

Pri prijetju oklepa, se je zahvalil starosta in dejal, da smo pred 10 leti, ko je ljubljansko žensstvo poklonilo društvu nov prapor, izrekli nado, da bi videla nova zastava ono boljšo dobro našega naroda, ki jo je tako vneto pripravljala stara zastava, poklonjena leta 1864 tudi po ljubljanskem žensstvu. Kakšno veselje nas navdaja, da sta obe zastavi doživeli svobodo naroda. Naj bo Vaš dar stari naši zastavi, kot tujen poziv, da budno stojimo na straži za našo svobodo, pa tudi nepretrgan opomin, h kar najvztrajnejemu delu za razvoj in napredek našega naroda.

Po nagovoru staroste je pozdravil slavljence zastopnik pokrajinske uprave, šef oddelka za socialno politiko v Ljubljani, g. dr. Goršič. Povdarjal je velike zasluge Sokolstva za naše narodno probiranje in veliko važnost sokolskega dela pri okrepitvi naše domovine.

Za njim je spregovoril v imenu JSS njegov starosta, brat dr. Vladimir Ravnihar, ki je sporočil, da mu je poverilo savezno starešinstvo nalogo, da v njegovem imenu pozdravi slavljence. Izrazil je ljubljanskemu Sokolu najiskrenejše čestitke in priznanje na vsem dosedanjem uspešnem delovanju tega najstarejšega sokolskega društva na slovenskem jugu. Danes so uprte vse oči sokolstva v Ljubljano, kajti proslava šestdesetletnice ljubljanskega Sokola je splošen sokolski praznik, ko izraža vse Sokolstvo svoje priznanje temu najstarejšemu in najvzornejšemu društvu, kjer je tekla zibel našemu Sokolstvu.

To društvo je bilo vodnik in učenik ostalemu Sokolstvu, vzgajalo je naše najboljše telovadce, ki so ponesli slavo jugoslovenskega Sokolstva v Pariz, Prago, Turin, Luksemburg itd. Nastarejše, pa tudi najmlajše društvo je to, in pri spominu na vse dosežene uspehe je omenjal govornik eno samo ime, ime dr. Viktorja Murnika, kar je povzročilo viharne ovacije temu sokolskemu prvoboritelju.

Povdarjal je vse zasluge ljubljanskega Sokola in pa potrebo Sokolstva za naš narod, ki je danes večja, kakor pa kdaj prej. Mnogo dela bo še potreba, da se vcepi našemu narodu smisel za samodisciplino, za solidarnost in vzajemnost, za moralno, vztrajnost in za neprestano delo. In to delo vrši naše Sokolstvo in ga bo vršilo. Končno je starosta dr. Ravnihar zaklical slavljencu sokolski Zdravo, kar je izžvalo burne in dolgočasne ovacije.

V imenu Glasbene Matice je pozdravil slavljence dr. Zirovnik, ki je naglašal sorodna stremenja in skupnost idejnega smotra Sokolstva in Glasbene Matice ter zagotavljal hvaležnost naroda za to delo. V imenu Češke obce v Ljubljani je v iskrenih besedah pozdravil ljubljanskega Sokola predsednik Obce, g. inž. Ružička.

Končno je društveni starosta dr. Murnik prečital številne brzojavne pozdrave in čestitke sokolskih društev in drugih korporacij iz vseh krajev naše države, na kar je bil občni zbor zaključen.

Obhod po mestu.

Ob pol 12. se je vršil slovesen obhod po mestu. Ulice so bile že dolgo pred napovedano uro polne občinstva. Spreved je otvorila sokolska konjenica s fanfaro na čelu, za njo je korakala godba dravske divizije, tehnični odsek JSS, prapor sokolskih društev iz Ljublane, Kranja, Borovnice, Vrhnike in Maribora. Prednjačil jim je slavljencev prapor, ki je praznovan obnem z društvom svoje 60 letnice. Sledil je vadijski zbor, starešinstvo JSS in za njim kočija, v kateri sta se peljala edina še preživela soustanovitelja Sokola Ljubljana, br. Peter Grassell in br. Fran Drenik, katerima je prirejalo občinstvo prisrčne ovacije. Sledile so vrste članov in članic, oddelek moškega in ženskega naraščaja, med katerimi je vzbujala posebno pozornost skupina mladih deklet v narodnih nošah.

Občinstvo je tvorilo po vseh ulicah gost špalir in je spreved navdušeno pozdravljalo. Iz mnogih hiš so obsipali spreved s cvetnicami. Pred Narodnim domom je bil razhod, popoldne pa se je vršila v operi ponovitve sobotne telovadne akademije, ki je gledišče zopet zapolnila. Zvečer je bila v operi slavnostna predstava »Gorenjskega slavčaka«, po kateri se je vršil v restavracijskih prostorih »Zvezde« prijeteljski sestanek, ki je zaključil krasno slavje.

Nemško brodovje.

Letopis nemškega ladjevja za leto 1923 omenja zanimive podatke o naglem porastu trgovske mornarice, zlasti o odkupovanju bivših nemških ladij, ki jih je moral Berlin po versailleski pogodbi odstopiti Angliji. Od 1. julija 1921 so nemške paroplovne družbe mogle odkupiti doberšen del ladij, ki so jih izgubile, in sicer navzlic valutnim težkostem. Neki seznam našteva 130 brodov, ki so se vrnili v Nemčijo z globalno tonazno 491.567 ton (okoli 10 odstotkov vojnih izgub rjhovih). Vse te edince so prišle do 30. junija 1922 v nemška pristanišča, odkupljene pa so bile do januarja 1922, t. j. v dobi, ko je dolar veljal povprečno 300 mark, dočim jih danes skoro sto milijonov! Nemci se hrupno vesele sijajne kupčije: lepo brodovje jih ni stalo tedaj niti 2 milijardi papirnih mark, kar znaša v tem trenutku 30 dolarjev! Danes meri ladjevje desetih paroplovnih družb 884.000, takoj po premirju jih je 328.000, leta 1914 pa 3.353.000. Na sploh se nemško brodovje hitreje popravlja nego opustošena severna Francija.

Iz prosvetnega življenja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Sreda 3. okt. Novela od Stanca. Zapečateni. Izven.
Četrtek 4. okt. Zaprt. (Generaina vaja za Aldo.)
Petek 5. okt. Novela od Stanca. Zapečateni. Red B.
Sobota 6. okt. Aida. Izven.
Nedelja 7. okt. Nikola Šubic Zrinjski. Izven.
Ponedeljek 8. okt. Zaprt.

Drama:
Sreda 3. okt. Zaprt.
Četrtek 4. okt. Kar hočete. Red F.
Petek 5. okt. Azazel. Red A.
Sobota 6. okt. Smrt majke Jugovičev. Izven.
Nedelja 7. okt. Judit, gostovanje ge. Marie Vere iz Beograda. Izven.
Ponedeljek 8. okt. Azazel. Red C.

— Druga premiera v ljubljanski draml e danes, dne 2. t. m. Vprizori se Hebblova tragedija »Judita« z Marijo Vero kot gostom v naslovni ulozi in Skrbniškom v ulogi Holoferne. Režira gospod Lipah. Zabelek ob osmi uri zvečer.

— Dramatična šola Uduženja gledaliških igralcev. a) Odbor Uduženja vabi vsa kulturna društva, ki prirejajo redno gledališke predstave, da prilase v čim večjem številu svoje člane v dramatično šolo. Na podlagi že objavljenega razglasa b razvidno, da bo imel vsak učenec dramatične šole najboljšo priložnost svoje togaedne zmožnosti vsestransko izpopolniti. Učnarinja je minimalna. Natančnejša pojasnila se dobe v pisarni Uduženja (dramsko gledališče) dnevno med 14. in 15. uro. b) Poleg že objavljenih gr. predavateljev bo redaval tudi g. dr. Bleiweis pl. Tristeški.

!! Zahtevajte povsod !!
JUTRANJE NOVOSTI

mu Bački in Voivodini. Njegov genij se očitno pojavlja v cerkvenih kompozicijah, ki jih preveva čisto pravoslavni in narodni duh. Mnoge njegove cerkvene kompozicije so sprejeli celo Rusi, ki imajo v tem pogledu velikane. Z beograjskim pevskim društvom je Mokranjac premoal vse večje evropske centre in tako poznal Evropo z lepoto srbske pesmi. Mokranjac je bil zelo marljiv človek. Vse svoje znanje je vložil v dobro naroda. S Srbi se klanjajo njegovim manom vsi prijatelji lepe pesmi med Slovenci in Hrvati.

Koncert komornega kvarteta »Zika«. Jutri v sredo, dne 3. t. m. nastopi splošno znani priljubljeni komorni kvartet v veliki dvorani hotela Union ter izjava sledeče skladbe: 1. Josip Suk: Kvartet op. 31, št. 2 (mesto Haydnovega kvarteta v g-molu, ki je javljen na sporedih in letakih, kar prosimo občinstvo, da vzame to na znanje). 2. Maurice Ravell: Kvartet v F-duru in 3. dr. Anton Dvořak: Kvartet v A-duru op. 105. Zikovci izvajajo Josip Sukov kvartet, ki je eden najlepših in najzanimivejših kvartetov češke glasbene literature na izrecno željo ljubljanskih glasbenih krogov. Občinstvo opozarjamo na ta koncert Zikovec, ki bo najbrže edini v letošnji koncertni sezoni. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni na Kongresnem trgu in na večer koncerta pri blagajni v Unionu.

— Vid pogosto vara. Tako se je pričel astronomski sestavek v slovenski osnovni čitanki iz prejšnjega stoletja. Na to skupnico na ta locus communis je pozabil pomisliti H. Wendel, ki je 27. sept. pisal v »Prager Presse« pod šifro »A« o seznanju predavani na ljubljanskem vseučilišču. Prihiti 27 profesorjev, optično čitati, so mu dali »mečanico nemških, italijanskih, čeških, francoskih, poljskih in drugih imen«. O Wendu gre glas, da obvlada naš jezik. In vendar mu je Zore tujkal Sternén ki je pristen Žitnik, je po krivem zašel med nemško-judovske »zvezde! Rožman in slični primiki imajo brezhibno slovensko obrazilo kot purman, racman, Zorman itd. Je H Moté francoski dosejensec, to bi se moralo z rodovnikom v roki po Cvijičevi metodi dokazati; poljski Platerzik in

našem pobožnem ljudstvu našel dovolj »moletov«. Ako se kdo piše za Cimermana, še ni treba, da ima kolikčak švabske krvi v žilah, ker je samo izraz izposojen pri naših sosedih. Zgodovinar bo utegnil pojasniti, kadaj se je kak Premrov prelevil v Premierstina. Morda bi se dalo doznati, da je pri Hauptmannu dal čim stotnika to ime, kakor srečajo po Dolenskem naziv »Pri Kaprolu«. Nemška beseda K and a r e, ki znači »živale« pri uzdi, je ogrskega izvora in se je morebiti prišla pristnega Premkurka. Kdo ve, ali je Fakin res laškega porekla in če ni bil to samo vzdevek našemu človeku? Strokovnjak utegne Wendlovi lepi teoriji izpodbiti še to ali ono osnovo. Da sta pa lektorja oziroma profesorja za angleščino in francoščino (Copolandova in Tesnière) res izza naših mej, je razvidno.

— Jurčič-Bajuk, Tihotapec, ljudska igra v petih dejanjih. Ljudski oder IV. zvezek. V Ljubljani 1923. Cena Din 22. — Založila Jugoslovanska knjigarna. 53 strani. — Stržajeva dramatičnacija Jurčičevega »Tihotapec« je že dolgo pošla. Zato je bilo povprševanje po tej priljubljeni ljudski igri prav veliko in Bajuk je ustregel živi potrebi, da je na novo priredil to priljubljeno povest. Sestnajst možkih vlog in tri ženske nosijo vso igro. Kar bo ljudstvu posebno ugajalo, bo originalno mozevanje dolenskih kmetov. Intrigant tekmeal all Fortunatek je krasna komična uloga zahrbtnega sebičnega, ki je obenem tako dovpljen, da bi ranjki Verovšek tekmeča prikloplil svojemu Mozolu, Krjavlju, Ježu. Tudi Kokošarica je prav izvrstna ženska vloga, ki s svojo jezikavostjo vzbuja salve smeha. Tihotapec France in graničarski stražmojster Peč sta pa dve prav težki. Igra je efektivna, morda je malo preveč pretepaškega v njej, slog pristno Jurčičev, konec spravljiv in blago vplivač, scenerija preprosta, da jo zlahka zmore vsak podeželski oder. Dejanje je bogato, le v skrajni sili, ob tehničnih nemogućnostih stoji namesto djanja pripovedovanje, ki pa ni nikjer utrudljivo. »Tihotapec« se bo gotovo prethotipal po vseh odrih slovenskega ozemlja z velikim uspehom.

Dnevne novosti.

— Kralj v Novem Sadu. Nj. Vel. kralj Aleksander se je s svakinjo pričezino Ileano zadnje dni peljal z avtomobilom iz Beograda v Novi Sad. Dasi niti politične niti vojaške oblasti niso več vedele za njegov prihod, ga je ljudstvo takoj spoznalo in mu prirejalo prisrčne ovacije.

— Krst prestolonaslednika. Vojvoda Yorški je uradno obvestil našo vlado, da se osebo udeležiti krsta našega prestolonaslednika, ki se vrši, čim bo Nj. Vel. kraljica popolnoma okrevala. Kraljica je sicer že vstala in je popolnoma zdrava, vendar pa še ne zapusti sobe.

— Novinarji pri kralju. V nedeljo predpoldne je sprejel Nj. Vel. kralj Aleksander deputacijo Jugoslov. novinarskega združenja. V deputaciji so bili predsednik JUN Krešimir Kovačič, podpredsednik K. Luković in blaginjak M. Sokić. Kralj se je razgovarjal z novinarji skoraj eno uro o novinarskih razmerah, o položaju novinarjev, o delovanju organizacije itd. Kralj je bil zelo priazen in je obljubil za novinarsko organizacijo 100.000 Din.

— Vojaske vaje. V dnevi 24., 25. in 26. septembra so se vršile vojaške vaje med četami škofljanske in veleške posadke. Severnemu oddelku je poveljeval polkovnik Milivoje Čačević, južnemu pa polkovnik Zdravković. Glavni spopad je bil ob postojankah južno od vasi Katlanova. Čete so pokazale veliko vzdržljivost. Posebno se je odlikoval poveljnik 5. konjeniškega polka polkovnik Vojislav Ilić. Vojaske vaje je vodil generalštabni polkovnik Emilo Belić, poveljnik vardarske divizije.

— Jutro Macallizel je v soboto kihnil in se je zaletel v Janeza iz Siske, češ da je prosil za Beogradu. No, pa ni bilo nič tako ludnega, ker Janez iz Siske ni v Beogradu prav nič in pri nikomur prosil. Menda »Jutro« ni prav, da si upa kdo brez njegovega dovoljenja v Beograd. Omenjeni Janez, ki je danes demokratom trn v peti, je sicer svoj čas prav pošteno porabil deloval za demokratsko stranko, tudi finančno je bil podpiral ter je žrtvoval za njo veliko truda in denarja. Demokratji so mu seveda prav hudo zamerili, ker je pozneje pristopil v NRS. In to svojo jezo bruhalo na svojega nekdanjega delavca potom prismojenega Maca. Janez iz Siske ni nikoli ničesar prikrival; kar je delal, je delal vse odkrito in je bil demokratom seveda dober toliko časa, dokler je delal zanje. V zahvalo pa se sedaj zalčetajo vanj in vsak dan dokazujejo, da poznajo samo onega, s kom se morejo okostiti. — Njihovo pisanje ni prav nič boljše, kakor njihova morala, zato skušajo umazati druge.

— Tulci na nošenje orožja. Ker je mnogo tulcev kljub strogim prepovedim zadnji čas dobilo pravico nositi orožje, je minister notranjih del izdal odredbo, da se morajo vsem tulcem zlasti pa ruskim beguncem odvzeti tozadevne legitimacije.

— Premeščanje profesorjev. V ministru za prosveto je podpisal ukaz, s katerim se premešča večje število srednješolskih profesorjev v vsej državi.

— Verska statistika. Kakor poročajo iz ministristva ver, bo v kratkem izdana zanimiva knjiga o veroizpovedanjih v naši državi. V knjigi se poleg drugih zanimivosti nahaja tudi natančna statistika veroizpovedanj v državi. To bo prva knjiga te vrste v naši kraljevini.

— Adventistična sekta. Minister za vero dr. Janjić je podvel potrebne korake, da se zabrani razširjanje adventistične sekte v naši državi, ki ni priznana z zakonom in da se razpusti. Prepoved bo veljala za vso državo.

— Izpiti na filozofski fakulteti v Beogradu se bodo vršili v dnevi 8. oktobra dalje. Predavanja se pričnejo 15. oktobra.

— Natečaj za profesorja finančne vede na beograjski univerzi. Na pravni fakulteti beograjske univerze je razpisano mesto profesorja za finančno vedo. V komisiji, ki bo predložila fakultetnemu svetu referat, sta profesor državne prava g. Slobodan Jovanović in profesor za narodno gospodarstvo M. Radovanović.

— Ljudsko vseučilišče v Sarajevu. V Sarajevu se odpravi tekom meseca oktobra zopet ljudsko vseučilišče. V zadnji sezoni je bilo prirejenih 14 predavanj, katere je poslušalo nad 3000 ljudi. Povprečno je poslušalo vsako predavanje nad 210 ljudi. Lep uspeh!

— Društvo narodov in skautizem. Členska delegacija je poslala Društvu narodov spomenico, v kateri poudarja važnost moškega in ženskega skautizma (boy scouts in girl guides) za upostavljanje bolj tesnih stikov med mladimi generacijami vseh narodov in kjer prosil, naj države, ki so člani Društva, olajšajo potovanja skautov na ta način, da jim popuste kolikor možno pri nepriljubljenosti, ki zadevajo potne liste in preiskavo prtljage na omejnih carinah. Zbor Društva narodov je sklenil, da se hoče še v letošnjem zasedanju pečati s to spomenico in lo vsem državam toplo priporočati.

— Šola za slabotno dečo. V Zagrebu bodo v kratkem otvorili posebno šolo za slabotne, telesno zaostale, bolehave otroke. Šola se bo nahajala na Igrališču Tuškanca pri vodovodu. Za slučaj slabega vremena bodo postavili barake, ki so jih dobili iz Nemčije in se bo tam vršil pouk.

— Tečaj za neplemene. Glavna skupščina »Prosvete« v Sarajevu je odločila vsoto 10.000 Din nagrade za ustanovitev 40 tečajev za neplemene. Poleg tega je določila tudi državna oblast po 100 Din nagrade za one, ki bi učili na teh tečajih in za vsakega analifabeta, ki bi se naučil, se po 5 Din nagrade. Tečaj mora posetati vsaj 10 analifabetov. Strošajni vstopijo v takšen tečaj lahko brezplačno.

— Goljufivi železničarji prišli. V Zagrebu so zaprli štiri železničarje južne železnice, ki so goljufali pri voznih listih, katere so izstavljali potnikom v vlaku. Največ goljufij te vrste se je izvršilo na progi Zagreb-Sisak. Goljufom so prišli na sled vesle tega, ker je eden od prizadetih štirih iz zavisti in zlobnosti ogradil svoje tovaršice. Sokrivce zagrebški železniški upravi.

— Nova bolnica na Sušaku. Pokrajinska uprava v Zagrebu je odločila, da se na Sušaku ustanovi splošna javna bolnica za Primorsko in naše otoke. Zemljišče je že kupljeno za 900.000 Din. Potrebni krediti so odobreni. Bolnica bo imela prostora za 60 bolnikov in poseben paviljon za nalezljive bolezni. Tekom šestih mesecev bodo vsa dela dokončana.

— Obdarovani orožniki. V Bitolskem okraju so roparji večkrat napadali prebivalce v Prespi. Tamošnji orožniški straži se je po velikem trudu posrečilo, da je dva od razbojnikov ustrelila druge pa pregnala. Pri spopadu je bil ubit eden od orožnikov, Marjanović. Minister notranjih del je odredil, da se vdovi Marjanovičevi poleg polne penzije izplača enkratna podpora v znesku 5000 Din, komandirju orožniške postaje naredniku Saviću nagrada 1000 Din, ostalim orožnikom tamošnje postaje pa vsakemu po 200 Din.

— Skauti na Rašici. Ljubljanski skautski steg je priredil prošlo nedeljo lep izlet na Rašico nad Trzinom. Na vrh so lezli v več skupinah in si postavili na mali planoti malo taborišče, v katerem so preživeli ves dan. V miraku so odšli z vrha proti Trzinu in od tod v Ljubljano. Nekaj skautov je počakalo ob Savi, kjer so si zakurili ogenj, nakar so se šele vrnili na svoje domove. Na izletu je zapovedoval znani turist g. Pavel Kunaver. Izlet je v vsakem oziru uspel, mladina je je vsa srečna in zdrava le težko ločila od priljubljenega taborišča. — Č. C. Z.

— Mezdno gibanje čevljarških pomočnikov v Ljubljani. V soboto so stopili čevljarški pomočniki v Ljubljani v stavko, ker se zadržuje čevljarških mojstrov ni hotela pogajati radi zvišanja pomočniških plač. Ob tej priliki so izdali stavkujoči pomočniki listek, v katerem dokazujejo upravičenost svojih zahtev. Kakor pravijo pomočniki na omenjenem letaku, bo bolj najbrže dolg in hud, vendar so dobro pripravljeni ter bodo uvedli za čas stavke lastne delavnice, za katere bodo pobirali pomočniki sami naročila potom svojih odposlancev.

— Slepac. Pred nekoliko dnevi se je zgledil Ivan Makovec na Rakeku pri ženi nekega znanca in ji natvezil, da prihaja po nalogu njenega moža, ki mu je prodal eno svojih oblek. Žena je res verjela mladencu in mu izročila obleko. Svojega uspeha pa se slepar ni dolgo veselil, ker so mu kmalu prišli na sled in ga spravili v zapor.

— Kraljske novosti. Abbé Leman, vodja liliških Francozov, ki so 28. avgusta letos obiskali naše mesto je poslal g. prof. Marinku, predsedniku francoskega krožka v Kranju, priščno pismo, v katerem daje izjavo velikemu presenečenju gostov nad nadvse ljubeznivim sprejemom in zabavo ter se zahvaljuje za iskrenimi besedami za ves trud, pozornost in ljubeznivost, ki so jo Kranjčani dokumentirali tekom boravka Francozov v mestu. — Obe sobotni prireditvi, in sicer: Akademski družabni večer v Citanici z dramatskimi (Sen kresne noči), koncertnimi točkami in s plesom in prosto zabavo, kakor tudi »Deseti brate« izobraževalnega društva »Kranj« v Ljudskem domu sta prav lepo izpadli. Na obeh krajih je občinstvo napolnilo prostore ter z dopadanjem sledilo vprizoritvam. Zlasti Krjavci znanega komika g. Dolja Rohmana je sprožil salve smeha. — Sreska konferenca NRS je napolnila gostilniške prostore pri Petruku. Kot kronisti ugotavljamo, da je bilo prisotnih le za spoznanje manj volicev, kot na Jerjavčevih shodih. — Gorenjska gasilska župa je priredila popoldne ob najlepšem jesenskem vremenu na Glavnem trgu župno vajo, ki je pokazala dobro izvežbanost moštva. Tržiška motorna brizgalna je povzročila »furor«. — Podružnični Rožni vneec in Pungrat sta dobili nove zvone, in sicer prva tri, druga pa enega. Na ta način naše mesto ob sobotah in nedeljah doživi le nekaj, in ni, da bi se govorilo o provincijalni zaspanosti.

— Celjske novosti. Filatelistično društvo se je te dni ustanovilo v Celju. Predsednikom društva je bil izvoljen g. F. Sorman. Društvo obeta postati eno najrazširjenjših društev v Jugoslaviji, ker nosi mednarodni značaj. — Pasteurjev zavod v Celju. Pred tednom dni smo poročali, da se osnuje v Celju Pasteurjev zavod za Slovenijo. Iz Nemčije je ta namen naročene barake so te dni že došle v Celje. — Celjski sobotni trg je bil dobro obiskan od prinašalcev raznih poljskih izdelkov. Okoličani prinašajo dovolj raznih potrebščin na trg. Pojavil se je tudi že kostanj katerega se prodaja liter po 4 Din. Najbolj živahno je vrvenje pri mesnih stolnicah, kjer se prodaja meso po 15 Din. Nekateri mesarji po mesnicah pa prodajajo govedino tudi še dalje po 25 Din, drugi pa so tudi primerno znižali. Upati je, da se bodo te cene vzdržale, ker se je meso preje očividno predrago prodajalo.

— Mariborske novosti. Dne 28. septembra t. l. je nekata tukašnja trdnjava odposlala večjo množino spečerskega blaga v Prevalje. Ob prihodu vlaka v Prevalje pa so dognali železniški uslužbeni, da so doslej neznan storilec med vožnjo odpril vagon. Prejemnik blaga je ugotovil, da so bile od pošilk pokradene tri vreče sladkorja, vsaka po 100 kg, ena vreča s 30 kg kave, ena vreča s 50 kg papirja in ena vreča 40 kg čije pišče. Skupna škoda znaša okrog 10.000 Din. Ker se je tatvina izvršila med vožnjo na progi Maribor-Prevalje, se je uvedla preiskava v tej smeri.

— V noči od nedelje na ponedeljek so neznan storilec na državni cesti med Mariborom in Kranjco popolnoma porušil tlesen mostič v bližini poselnika K. Roparje. Oblasti iščejo sedaj storilce. — V Rogški Slatini zaposleni natakari Ivan Gradišnik je bil obsojen na tri mesece težke ječe, ker je kot prvi natakari v Zemljičevi gostilni pri »Črnem orlu« v Mariboru početkom avgusta t. l. ponesveril svojem delodajalcu 1280 Din in si na to poskal drugo službo. — Na koroškem kolo-dvoru zaposleni pisarniški uslužbenec Albin Vlakas je svoj poljač zborabil s tem, da je v času od junija leta 1922 do marca 1923 ponesveril skupno 16.500 Din. Denar si je nabavil na ta način, da je pobotnice za razne podpore, namenjene rodbinam železničarjev, potvarjal, unovčenje zneskov pa poveril nekemu zasebnemu uradniku Francu Völkerju. Ko so prišli nerednostniki na sled, sta bila Vlakas in njegov sokrivce aretirana. Pred sodnikom pa se je Vlakas zagovarjal s tem, da ni mogel svoje družine preživljati s svojimi rednimi prejemki, kar ga je zapeljalo na kriva pota. Bil je obsojen na deset mesecev ječe, Völker pa na štiri mesece težke ječe.

— Tombola zveze biv. salez. gojencev v Mlad. domu na Rodoljevem. V ponedeljek

1. oktobra so izžrebali za tombolo sledeče štev. 50, 12, 44, 18, 16, 6, 54, 53, 4, 36, 43, 28, 23, 8, 47, 22, 68, 63, 71, 19, 58, 5, 74, 76, 3, 37, 21, 48, 67, 26, 86, 64, 30, 46, 27, 84, 15, 75, 59, 24, 73, 52. Veljajo tudi številke izžrebane 17. septembra in sicer: 42, 88, 13, 89, 57, 29, 31, 14, 34; in istotako one, izžrebane 24. septembra in sicer: 9, 39, 61, 7, 77, 69. Tombolo zadene ona tablica, na kateri je vseh 15 števil v tu navedenih treh izkazih. Rok prijava tabele do ponedeljka 8. oktobra 5. ure popoldne.

— Komerclalni tečaj na trgovski akademiji v Ljubljani. Ker je nekaj praznih mest, se vključuje prekoračenemu terminu sprejme še nekoliko slušateljev za te tečaje.

— Podzemna Amerika je krassen film, ki ga predvaja Kino Matica samo še danes in jutri. Odlikuje se z zelo lepimi posnetki, prikazuje življenje rudarjev globoko pod zemljo in nevarnosti, ki jim preté. Dejanje je vsekozi napeto in doseže svoj višek, ko udere voda v rudniške rove. Zelo lepe so tudi slike zimске pokrajine.

— Originalna reklama. Velika angleška tvornica mila »Erasimik« je dala v svrhu reklame vsakemu posetniku Narodnega gledališča v Beogradu po en vzorec svojega izdelka. To svojo reklamo je ponovila tudi v nedeljo 30. t. m. in nekaj dni pozneje jo bo tudi po beograjskih ulicah.

— Nikdo naj ne pozabi si ogledati lastnih modnih izdelkov prvovrstnega modnega salona za dame in gospode po meri in konkurenčnih cenah B. Brunske, Ljubljana, Židovska ulica 5.

— Opozorjamo, da se je tvrdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

Organizacija NRS.

PREKLIC.

Zborovanje NRS za mesto Ljubljana in ustanovni kongres se ne vrši 6. in 7. oktobra temveč se prelaga vsled temeljitije predpriprave in tehničnih ovir na konec oktobra ali začetek novembra.

— Vinica. Na Vinici se je vršil 23. septembra občini zbor krajevnih organizacij, na katerem je bila sprejeta soglasno sledeča resolucija:

1. Prosi se, da se izgradi nemudoma na državne stroške prepotrebna železniška zveza Črnomelj-Vinica-Ogulin, ker bi ta zveza najbolj ugajala potrebam našega kraja in bi vezala Belo krajino z morjem ne le na Split kot glavno luko srednje Dalmacije in vse Jugoslavije, ampak tudi z Reko, oziroma s Sušakom. Prišla bi pa ta proga v poštev tudi kot delna proga projektirane velike in važne pruge Bratislava-Split, oziroma Reka.

Gradba te proge bi prišla tudi največje, ker ni posebnih terenskih težkoč.

Razdalja za promet z Reko bi se lahko kompenzirala s tarifnimi ukrepi, ker bi bili prometni stroški na tej progi veliko cenejši, nego na strni gorski progi Severin-Vrbovsko.

Ako bi se pa iz posebnih ozirov gradila zveza Črnomelj-Vinica do proge Kocjevo-Vrbovsko pri Severinu, tako se prosi, da se ta še deloma trasirana proga nemudoma izgradi.

2. Razdeljilo na se vsa pod agrarno reformo spadajoča veleposrestva posebno pa v prvi vrsti veleposrestva Nemškega viteškega reda, ker ta služijo največ le v strankarske svrhe klerikalcev.

Sploh bi bilo najbolje, da se Nemški viteški red, ta pomembnevalni ostanek iz srednjeveških fevdalnih časov že enkrat ukine.

3. Izposluje naj se pri Zedinjenih državah severne Amerike za naše ljudje prosto izseljevanje iz naših krajev, katere ne producirajo toliko, da bi se moglo prebivalstvo prehranjevati v domovini.

Novosti iz Primorske.

— Nov komisar v Gorici. V Gorici je bila večnih navada, da je vodil mestno upravo od meščanov izvoljen župan, na strani pa mu je stal občinski svet. Toda Gorica bo kmalu pozabila na takšne razmere. Pred tednom dni je dobila v osebi cav. Cobianchi novega komisarja. Ljudstvo, ki se je »komisarjenju« že privadilo si v danih razmerah ne želi drugega, kakor da bi ga novi komisar pustil pri miru, kakor ga je njegov prednik.

— Tečaj za slovenske učitelje v Vidmu zaključen. Izpopolnitveni tečaj za slovenske učitelje v Vidmu je bil precej slovesno zaključen v torek 25. septembra. Prireditelji tečaja so bili v splošnem zadovoljni in so zlasti pohvalili posejane tečaja od slovenskih učiteljev. Polagali so jim na srce, naj širijo ideje, ki so si jih nabrali med slovenskim življenjem. Med predavanjem zgodovine sta enkrat posetila tečajnike tudi furanski prefekt in videmski župan in jih tudi nagovorila. Zahvalni govor prirediteljem je govoril g. Urbančič, nadučitelj v Mirnu pri Gorici.

— Spremembo pri sodiščih na Primorskem. S 1. oktobrom je vstopila v veljavo reforma sodišč v Julijski Benečiji. S tem dnevom so tudi prenehala poslovanja okrajna sodišča v Kobaridu, Vipavi in Cerknem. Kakor se sliši, bo predstojnik kobaridske sodišče g. Bizzi predstavil v Idrijo, g. Vuga iz Vipave v Ajdovščino in g. Boškini iz Cerknega v Tolmino. Poleg tega je pa na vsako teh treh sodišč imenovan po en italijanski sodnik iz stare kraljevine. V Trstu so se tudi izvršile velike spremembe. Odpravljena je trg. pretura in trg. zborna sodišča. Na novo pa je ustanovljeno civilno in kazensko zborna sodišče v Kopru.

— Iz Carigrada. Novi ravnatelj carigradskega redarstva je pravkar ukazal stražnikom, naj se vsaj dvakrat na teden bijejo in naj ne nosijo svoje čepice po strani. Poslej bodo predstojniki premostrili vse uslužbence, preden jih pošljejo na posel. Okrožnica veleva nadalje: Na cesti ora policaj z resnim vedenjem vzbujati spoštovanje. Glavne vrline paznikov so dostojanstvo, samozavest in obzirnost.

— Junaške usmiljenke. Tekom dveh mesecev so se tri bolničarke v Beaujonu, gospodične Valette, Leclerc in Gauthier, prostovoljno ponudile, da bodo dale potrebno kri, ki se je prevedla v bolnike v smrtni nevarnosti. Pacienti so rešeni. Tolikero požrtvovalnost je pač treba omeniti.

Iz društvenega življenja.

— Podružnica društva »Soča« v Novem mestu priredi dne 7. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v restavracijskih prostorih g. Koška v Novem mestu zabavni večer s predavanjem. Predaval bo g. profesor Čadež iz Ljubljane. Po predavanju prosta zabava s sodelovanjem pevskega zbora zveze Jug. železničarjev. K tej prireditvi se ljudno vabi poleg g. članov in njih družin tudi p. n. cenjeno občinstvo v mnogobrojnih številu. — Odbor.

Sport in turistika.

— Primorje : Slovan 2 : 0 (2 : 0). V nedeljo dopoldne se je vršila na Igrišču Primorja najvažnejša drugorazredna tekma letošnje jesenske sezone. Končala je z zmago Primorja. V splošnem je nudila tekma malo sportnega užitka. Bil je precej brezobziren boj za točke, v katerem so posamezniki preveč uporabljali svoje telesno moč. V sled tega je prišlo tudi do nezgode, pri kateri si je srednji krilec Slovana težko poškodoval koleno. V splošnem je bila nedelja dan nesreč, kajti poleg že omenjenih si je pri popoldanski tekmi Akademiki : Ilirija rez. en igralec Akademikov zlomil nogo.

Primorje, dasi je igralo izpod forme, je v prvi polovici le kolikortoliko zadovoljevalo. Napadalna vrsta je vpeljavala mestoma zmiselne tudi lepe napade ter pokazala nekaj volje do zmage. Sicer slaba krilska vrsta je le kolikortoliko podpirala napad. Pod vsako formo je bil srednji krilec, Obramba, ki tudi ni bila na višku, je zadovoljevala; v splošnem pa ni imela veliko posla. V drugem polčasu pa je celokupno moštvo popustilo. Osobito pasiven je bil duša navale Balinc. Sploh se je opazal obojestranski strah pred morebitnimi nadaljnjimi nezdodami. V sled tega je bila igra tudi v drugem polčasu mrtva in do skrajnosti raztrgana.

Slovan je moštvo, ki ima malo tehnike, pač pa veliko ambicijo in voljo. Da doseže čim ugodnejši rezultat, je v nemali meri uporabljal svojo telesno moč, s čimer se seveda proti kolikali izbalansirano moštvo ne da veliko doseči. Poleg tega vodi ta taktika tudi do nezdod. Napadalna vrsta je igrala zelo raztrgano. Popolnoma nemogoče je srednji napadalec, Krilska vrsta je bila dobra, le preveč vehementna. Istotako dobra je obramba z vratarjem, ki je držal mnogo izvanredno težkih strelcov. V sled blesure srednjega krilca je igral Slovan v drugem polčasu z 10 ljudmi in proti koncu vsled nadaljnih nezdod desnega branilca samo še z devetimi.

Že takoj v pričetku je Primorje v fronti ter dosti lepo napada. V ca. 15. minuti doseže iz kota vodstvo vsled avtogola Slovanove obrambe. Zatim se je začela razvijati precej ostra igra. Kakih 15 minut za prvim zgodotikom doseže Camerik iz centra levega krila drugi gol. Nato ataka Slovana. V sled karambola Birs-Volkar ostavi slednji blesirani igrišče.

V drugem polčasu povsem izpremenjena igra. Napadi Slovana so bili le sporadični ter ne posebno nevarni, medtem ko Primorje svoje premoči ne izrabi vsled neuspešnosti. V scrumage pred vrati Slovana zadobi Harih po nesreči blesuro na glavi. Kmalu nato diktirano »11 metrov« proti Slovanu Primorje namenoma ne izrabi in Balinc porine žogo pri kotu v out. Lep solo-drilling Zargala zaustavi sodnik tik pred golom vsled dvomilnevske off-side Camerika. Kmalu nato konec.

Sodnik g. Beneš je bilo zelo korekten in vesten, le v začetku je bil premoalen energičen. Publike za predpoldansko tekmo neobičajno veliko.

V prvenstveni tekmi rezerv je zmagala rezerva Slovana nad rezervno Primorja s 2 : 1.

Ilirija : Akademiki komb. 4 : 1. Akademiki so nastopili z rezervno, ojačeno z igralci prvega moštva.

— Tekma HASK : Ilirija je bila odpravljena, ker Zargabčani niso smeli nastopiti proti Iliriji vsled bojkota, ki ga je proglasil Z. N. P. proti imenovanju. Za v nedeljo je bil določen tudi finale damske štafete 4 X 60. Tek štafete se ni vršil, ker je Ilirija glasom izjave, odgovarjala igrišče. Čudno se nam zdi to postopanje kluba, ki je prošil jurlo prv. meeninga, da preloži finale štafete od 27. p. m. na nedeljo 30. vsled zaposlenosti tekmovalk. Odpoved je bila tako nenadna, da niso bili o tem obveščeni niti jurlija niti tekmovalci. Dobro bi bilo, da se s to nekretnostjo nekoliko pobavi LLAP.

— Nogometna tekma v Zagrebu. Zagreb, 1. oktobra. (Z) Ker se je večerajša nogometna tekma za državno prvenstvo med Gradjskim in SASKOM končala neodločno, se je danes popoldne tekma ponovila in je končala s 4 : 2 v korist Gradjskemu.

— Športni klub Ilirija obvešča vse posetnike obveznic, katere so zapadle dne 1. oktobra v plačilo, da odplačuje iste klubov blaginjak g. Logar, Poljanska cesta 24, pritišče dnevno od pol 1. do pol 2. in od pol 6. do pol 7. ure popoldne. Obveznice, ki se ne predlože do včetršja 6. t. m. v plačilo, izgube svojo veljavo ter se smatrajo podarjene v korist kluba. — Odbor SK Ilirije.

— Goriški nogometni klub v Vidmu. V četrtek 20. septembra se je meril goriški nogometni klub z videmskim nogometnim klubom v Vidmu. Goričani so vlekli povsod »ta kratkosa«. S svojo pristanostjo jih je tlačil Videmski sodnik. Gledalci so jih pa vzpodbujali z raznimi psovskami kakor »ščava« in drugo. Uspeh je bil vseeno temu primeren: 4 : 1.

Vremensko poročilo.

„Jutranje Novosti.“ — Ljubljana, dne 1. oktobra 1923.

Kraj	Čas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	771.5	13.6	brezv.	megla	
Ljubljana	14	769.2	21.7	„	jasno	
Ljubljana	21	767.9	15.3	„	„	
Zagreb	7	771.2	15.0	„	„	
Beograd	7					
Dunaj	7	770.2	16.0	zapad	„	1.0
Praga	7	769.9	13.0	jugozapad	„	1.0
Inomost	7	774.3	8.0	brezv.	„	

Barometer:

temperatur

KINO TIVOLI

Jezdec brez glave

1. del 4., 5., 6., 7. okt.

Gradbeno podjetje G. Tönnies,
d. z o. z., Ljubljana.

Špecialno podjetje za visoke zgradbe.

Ustanovljeno leta 1846.

Brzjavlj: Tönnies, Ljubljana.

Telefon št. 563.

Naznanja cenj. občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo pisarno

preseli

iz Gajeve ulice v svojo lastno, dedno hišo Dunajska cesta 25
vhod v Pražakovi ulici, kjer je bilo isto ustanovljeno leta 1846.

Podjetje projektira in izvršuje:

bančne in industrijske palače, stanovanjske hiše, tovarniška poslopja,
šole, cerkve, vile, male enonadstropne ozir. enodružinske hiše v opeki
in „Heraklitu“ (najcenejši stavbni način).

Lasten gramozolom in opekarna.

„Obnova“ gradbena družba z o. z.
Ljubljana.

Špecialno podjetje za talne zgradbe

Ustanovljeno leta 1920.

Brzjavlj: „Obnova“, Ljubljana.

Telefon št. 563.

Naznanja cenj. občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo pisarno

preseli

iz Gajeve ulice v svojo lastno poslopje Dunajska cesta št. 25
vhod v Pražakovi ulici.

Družba projektira in izvršuje:

Talne in vodne zgradbe. — Mostove in ceste. — Betonske in železobetonske zgradbe. — Železne visoke in mostne zgradbe. — Gozdne in industrijske železnice. — Naprave za preskrbo z vodo, kanalizacijske trijemove iz lesa. Inštalacijska centrala za vodovode in centralne kurjave.

Nakupovalna centrala za stavbni material, stavbne predmete in stroje.

Ima stalno v zalogi: Cement, Salonit za pokrivanje streh cevi iz kamenine, „Torfoleum“ plošče, „Heraklit“ material.

Naznanilo o preselitvi.

Vljudno naznanjam,
da se je moja trdka

J. Maček

največja zaloga oblek
za gospode in otroke

preselila na Aleksandrovi cesti iz hiše št. 3
v hišo št. 12 (poslopje Pokojninskega zavoda)

in se priporočam cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu za nadaljno
naklonjenost z zatrdilom najsolidnejše postrežbe.

Oglejte si

v izložbah oblačilne industrije

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ul. 7

najnovejše raglane

njih nedosežen lepi kraj in nizke cene pri izvrstnem blagu!

SPLOŠNA KNJIŽNICA

St. 1. I. Albrecht: Ranjena gruda, povest, broš.	Din 12	vez.	Din 17
2. R. Murnik: Na Bledu, povest	18		22
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama	12		17
4. C. Golar: Poletno klasje, izbr. pesmi	20		26
5. F. Milčinski: Fridolin Zolna, humor	8		13

Cene se razumejo brez poštnine.

ZVEZNA KNJIGARNA - Ljubljana, Marijin trg 8 in po vseh knjigarnah.

SINGER

ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstva v vseh mestih.

LJUBLJANA, Selenburgova ul. 3.

Centrala za državo S.H.S. ZAGREB, Maruličeva ulica broj 5, II. kat.

„Vesna“

Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, kljukic, rlnčic
za čevlje, kovinastih gumbov
i. t. d.

Ljubljana I., poštni predal št. 126.

Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo.
Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust.

Toploška

tovarna pločevinastih škafelj

J. Pleško
Ljubljana

Karlovka cesta šte. 2

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

Večje stanovanje

se zamenja v Ljubljani.
Ponudbe na upravo lista
pod „ZAMENJAVA“.

Ivan Zakotnik

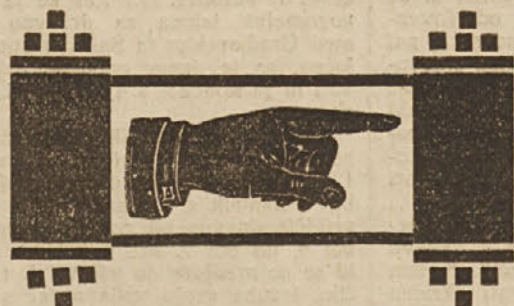
LJUBLJANA

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvo-
nike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni,
verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga.

Tovarna furnirja.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para,
z davčino vred.

Mehlovano sobo

v mestu išče mlad zakonski par
brez otrok. Plača do 2000.— K
najemnine mesečno. Ponudbe
pod „Nujno“, na upravo lista.

Izvršuje se

prevajanje in korespondenca v
srpskem nemškem francoskem
in italijanskem jeziku. Naslov
pri upravi Jutr. Novosti.

Specijalna mehanična

delavnica za popravilo pisalnih
in računskih strojev. L. Baraga,
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I.

Skladiščnika,

samca išče konzervna tovarna
Globus na Vrhniki za takojšnji
nastop. Prednost imajo vpoko-
eni orožniki. Istotam se sprej-
me v službo spretno in vestno
saldakontistinja. Stanovanje
prosto. V obeh slučajih na se
ponudbe naslovijo direktno na
tovarno.

Velika izbira

otroških vozičkov, dvokoles in
motorjev. Orionetto, Motoretto,
Omega, D. K. W., kakor tu-
di šivalnih strojev po niski
ceni. — Sprejemajo se v po-
polno popravilo za smajliranje
s ognjem in poniklanje dvoko-
les, otroški vozički, šivalni in
razni stroji. — Tribuna F. B. L.,
tovarna dvokoles in otroških
vozičkov, Ljubljana, Karlovska
cesta šte. 4.

Stanovanje

najmanj dve sobi išče središ-
jski profesor poročen, brez
otrok. Naslov v upravi lista.

Za svoj dom

kot temelji kamen ali preskrba
za družino je tudi od neželanov
vsaka vloga od 10 Din dalje.
Zelo ugodno obrestovanje pri
„Mojmi“ registr. kreditni in
stavbni zadrugi Maribor, Ro-
tovički trg 1. Posluje vsako sre-
do in nedeljo od 9 — 11 ure
dopoludne.

Instrukcije daje

dijak (maturant) iz vseh pred-
metov (posebno iz matematike
in latinščine). Cenj. ponudbe
pod „Dober inštruktor“, na
upravo lista.

V najem

se odda večji prihični lokal na
cesti v novi hiši, pripraven za
prodajalne in pisarne na eni
glavni ulici v Ljubljani blizu
južnega kolodvora. Ponudbe
pod „Prihični“ na Aloma Comp.
Ljubljana.

Agilnega uradnika

sprejme takoj večja zavaroval-
nica. Isti mora biti več vseh
pisarniških del. Ponudbe pod
„Agilen“ na Aloma Company,
Ljubljana.

Priporoča se

konfekcija, krojačnica za dame
in gospode po meri, po naj-
dočnejših žurnalih. Brata
Brunski, Ljubljana, Židovska
ulica 5.

Nad 25 let

obstoječa trdka Mihael Hafner,
Sp. Šiška 182 vulgo: Zlata
kaplja nudi interesom trda
in mehka drva, cela, žagana
ali klena, kakor tudi oglje v
vsaki množini po izredno niz-
kih dnevnih cenah. Postrežba
točna. Drva se na željo dostav-
ljajo na dom s lastno uprego.
Nudi nadalje vsakovrstno na-
ravno vino na debelo in drobno,
po konkurenčno — niskih ce-
nah. Izrabite priliko ter se po-
služite domače trdke.

Raznovrstno pohištvo

stalno v zalogi. Zaloga „A-Z“
panjev. Zahtevajte cenik. Er-
man & Arhar, mizarstvo, št. Vid
nad Ljubljano 4.

Kompanistinja

s 300.000.— K, koje se intabu-
lira na hišo, se išče za dobro
lidočo restavracijo. Naslov: A.
V. Dolnji Kraljevec, Medjimurje,
poštno ležeče.

Lepa soba

v bližini univerze se išče za
boljšega dijaka filozofa s 1. ok-
tobrom. Cena s kurjavo, razve-
tjavo in event. jutranjo kavo,
pod „Lepa soba“ upravi tega
lista.

Nov čoln (Kielboot)

na 2 para vesla za 3 — 4
osebe se proda. Več se poišče
pri J. Bittenc, mizar, Poljanski
nasip 40.

Več uradnikov

se išče za večjo zavarovalnico
za organizacijo in akvizicijo.
Ponudbe pod „Dober zaslužek“
na Aloma Company, Ljubljana.

Koliko

stane en mali oglas? Do 20
besed 5 Din, vsaka nadaljna
beseda 25 para, tako si lahko
izračunaj sam kaj stane tvoj
mali oglas.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal —
Kranj, Glavni trg, tvornica vseh
vrst blazin, žime in morske
trave, modroce na peresih. —
Specijalna trdka za izdolo-
vanje klubgarnitur. — Najnižje
cene! — Najsolidnejši izdelki!
Zahtevajte oferte in cenike!

Gospodična

poučuje klavir mlajše začetnice
Naslov v upravi lista.

Prostorno klet

dobi radi opustitve zaloge v
Ljubljani VII., kdor prevzame
80 hl dobre vinske posede. Na-
tancneje pri sodarju nasproti
pivovarne „Union“.

Mali oglasi

imajo uspeh!